

Sygn. akt III AUa 354/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Maria Małek - Bujak SSA Ewa Piotrowska
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2012 r. w Katowicach
sprawy z odwołania (...) Bank (...) S. A. Oddział I w B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.
o zwrot nienależnie pobranego świadczenia
na skutek apelacji (...) Bank (...) S. A. Oddział I w B.
od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w Katowicach

z dnia 8 grudnia 2011 r. sygn. akt XI U 561/11

oddala apelację.

/-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA J. Ansion /-/ SSA E. Piotrowska

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 354/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 grudnia 2010r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. zobowiązał (...) Bank (...) S.A. Oddział I w B. do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń w łącznej kwocie 1.138,21 zł przekazanej przez Oddział po śmierci ubezpieczonej M. M. na rachunek prowadzony

przez Bank, tytułem renty rodzinnej za okres od 1 października 2010r. do 31 października 2010r.

(...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniósł odwołanie od w/w decyzji, domagając się jej zmiany oraz zasądzenia od organu rentowego na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego, wskazując, iż rachunek na który było przekazywane świadczenie dla zmarłej był rachunkiem wspólnym, co wyłącza obowiązek zwrotu przez Bank kwoty przekazanej przez organ rentowy.

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2011r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił odwołanie i zasądził od (...) Bank (...) S.A. w W. Oddział I w B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Jak wskazał Sąd I instancji - ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynikało, iż zmarła w dniu 27 września 2010r. M. M. była uprawniona do renty rodzinnej.

M. M. była współposiadaczem rachunku oszczędnościowo- rozliczeniowego w (...) Bank (...) Spółka Akcyjna. Jak wynikało z umowy rachunku bankowego z dnia 26 sierpnia 2008r. drugim jego współposiadaczem była B. M., która zmarła w dniu 25 grudnia 2008r.

Świadczenie za październik 2010r. w kwocie 1.138,21 zł zostało przekazane przez ZUS na rachunek nieżyjącej już M. M. przelewem z dnia 6 października 2010r.

W związku ze zgonem ubezpieczonej, pismem z dnia 7 października 2010r., organ rentowy zwrócił się do Banku o zwrot świadczenia z ubezpieczenia społecznego za miesiąc październik 2010r., jako nienależnego.

Pismem z dnia 19 października 2010r. (...) Bank (...) Spółka Akcyjna odmówił zwrotu świadczenia z uwagi na występowanie współwłasności rachunku.

Po ustaleniu, iż współwłaściciel rachunku B. M. zmarła w dniu 25 grudnia 2008r., organ rentowy ponownie zwrócił się do Banku o zwrot świadczenia, jednakże (...) Bank (...) Spółka Akcyjna udzielił negatywnej odpowiedzi.

W toku postępowania odwołujący się podnosił, iż obowiązująca od 2008r. procedura „Rachunek oszczędnościowo- rozliczeniowy” nakazuje przyjęcie udokumentowanej, w formie skróconego aktu zgonu, informacji o śmierci posiadacza oraz dążenie do zamknięcia dotychczasowego rachunku i otwarcia indywidualnego rachunku dla drugiego z posiadaczy. Bank podkreślił, iż o śmierci B. M. dowiedział się dopiero z pisma ZUS z dnia 19 listopada 2010r., zatem przez cały okres od 25 grudnia 2008r. do 27 września 2010r. prowadził rachunek ROR jako wspólny. Odwołujący zaznaczył przy tym, iż rachunek ROR w (...) S.A. ustanowiony, jako wspólny do czasu jego zamknięcia zawsze jest prowadzony jako taki rachunek.

Dokonując prawnej oceny tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy powołując się na szczegółowo wskazane poglądy doktryny wskazał, iż z treści umowy z dnia 26 sierpnia 2008r. jednoznacznie wynikało, że współposiadaczami rachunku

w (...) S.A. była zmarła w dniu 27 września 2010r. M. M. i zmarła w dniu 25 grudnia 2008r. B. M..

Mając na uwadze powyższe, zdaniem Sądu meriti należało uznać, iż wraz ze śmiercią B. M. wygasła umowa rachunku wspólnego, który może być prowadzony tylko i wyłącznie dla co najmniej dwóch osób.

Od tego momentu rachunek M. M. winien być traktowany przez Bank jak rachunek indywidualny.

Z kolei, w myśl art. 138 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) Bank i Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa są zobowiązane zwrócić Zakładowi kwoty świadczeń przekazane na rachunek w Banku lub Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej za miesiące następujące po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy, a przepis art. 144 ust. 1 ustawy emerytalnej stosuje się odpowiednio.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył apelacją odwołujący Bank, zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 51 w zw. z art. 57 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Prawo bankowe (jedn. tekst z 2002r., Nr 72, poz. 665 ze zm.) oraz art. 922 § 1 k.c. przez przyjęcie, że odwołujący się jest zobowiązany do zwrotu organowi rentowemu kwoty 1.138,21 zł przekazanej przez ten organ na konto zmarłej świadczeniobiorczynie, mimo że Bank przed otrzymaniem wniosku o zwrot tej kwoty, powiadomił organ rentowy w wymaganym przez ustawę terminie, że nie jest możliwe zrealizowanie tego wniosku wskutek tego, że rachunek zmarłej jest rachunkiem wspólnym. Wskazując na powyższy zarzut apelacji, odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę decyzji (...) Oddział w Z. z dnia 20 grudnia 2010r. w ten sposób, że nie obciąża się (...) S.A. Oddziału 1 w B. obowiązkiem zwrotu kwoty 1.138,21 zł.

Uzasadniając apelację, odwołujący wskazał, że w świetle treści art. 922 § 1 k.c., stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jest bezzasadne, a udział zmarłej B. M. we wspólności rachunku bankowego podlegał dziedziczeniu na zasadach ogólnych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Wskazać należy za Sądem Okręgowym, iż w świetle treści art. 138 a ust. 1 zd. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r., o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Bank i Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa są zobowiązane zwrócić Zakładowi kwoty świadczeń przekazane na rachunek w Banku lub Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej za miesiące następujące po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy.

Z kolei, w myśl art. 138 ust. 2 pkt 1 w/w ustawy, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się: świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Wskazać należy, iż rachunek bankowy, którego posiadaczem była zmarła M. M. nie mógł być od dnia 25 grudnia 2008r., rachunkiem wspólnym, w rozumieniu art. 51 Prawa bankowego, albowiem nie można prowadzić rachunku bankowego (w tym także, rachunku wspólnego), dla osoby (w tym fizycznej), która nie istnieje, a za taką należy uznać osobę zmarłą.

Jak to z kolei podniesione zostało w doktrynie na gruncie art. 55 ust. 1 pkt 2 Prawa bankowego z 1997r., (por. W Pyziół [w:] M. Bączyk, E. Fojcik-Mastalska,

L. Góral, J. Pisuliński, W. Pyziół. Prawo bankowe. Komentarz. Wydawnictwo Lexis Nexis. Warszawa 2007 s. 199) „Obowiązek Banku wypłaty na rzecz ZUS powstaje z chwilą otrzymania od właściwego organu (tego samego, który dokonał wpłaty) stosownego wniosku. Organem tym jest organ rentowy (w rozumieniu art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). (...)

Bank, który otrzymał wniosek, nie jest ani zobowiązany, ani uprawniony do badania jego merytorycznej zasadności. Nie jest on też zobowiązany do poinformowania o zgłoszonym wniosku innych uprawnionych (np. spadkobierców posiadacza rachunku); nie może on również odmówić wypłaty z powołaniem się na okoliczność, że inna osoba uprawniona kwestionuje zasadność wniosku złożonego przez ZUS.”

Sąd II instancji pragnie dodatkowo zauważyć, iż niezależnie od uwag poczynionych powyżej, nie można tracić z pola widzenia także tego, iż świadczenie spełnione przez organ rentowy na rzecz M. M. za miesiąc października 2010r., było świadczeniem z jednej strony nienależnym, z drugiej - w pełni identyfikowalnym.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji, oddalając apelację odwołującego, na mocy art. 385 k.p.c.

/-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA J. Ansion /-/ SSA E. Piotrowska

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR